

CHEILE CARPATILOR

DE MARIAN ENÉ

Dintre cei peste 118.000 km de rețea hidrografică ce brăzdează teritoriul României, peste 1600 km sunt deținuți de sectoare cu defileuri și chei (1,4 la sută din lungimea totală). Puține dintre râurile care străbat țara noastră prezintă caractere de chei sau de defileu pe întreaga lungime a cursului, aceste trăsături fiind specifice numai anumitor sectoare. În urma unor analize statistice, se presupune că numărul acestor sectoare depășește cifra de 300.

Foto: arh. Dan Obrescu

Cheile sunt forme specifice ale reliefului de vale, care iau naștere în cele mai multe cazuri pe calcare și mai puțin pe alte tipuri de roci (formațiuni cristaline, conglomerate, gresii). Aceste sectoare de vale sunt deosebit de înguste, versanții cu aspect abrupt prezentând numeroși pereți suprlombați. Pe fundul acestor văi înguste se formează marmite („oalele giganților”), generate de eroziunea în adâncime exercitată de apele ce curg prin aceste sectoare. De asemenea, sectoarele de chei nu prezintă unul dintre elementele cel mai des întâlnite la văi, și anume lunca.

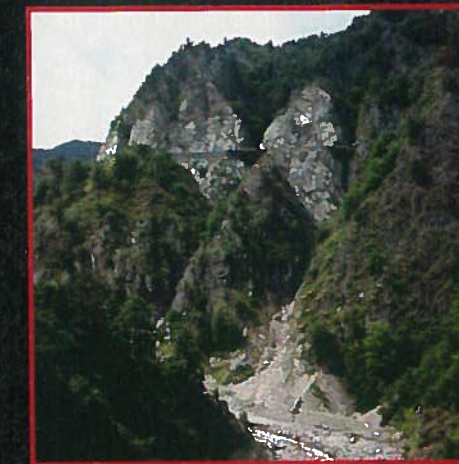
Geneza acestor sectoare de vale este diferită, cheile rezultând atât prin unirea versanților la nivelul albiei minore, în prăbușirea tavanelor unor peșteri (roste galerii subterane active, prin care curgeau apele unor râuri), prin adâncirea văilor în lungul unor diaclaze de mari dimensiuni, cât și prin adâncirea unui curs transversal față de axul unui anticlinal. Majoritatea covârșitoare a cheilor se găsesc, în spațiul carpatic, în masive calcaroase, care au o pondere de 1,9 la sută din suprafața totală a României. Dar, cel mai mult, privirea temerarilor este atrasă de pitorescul acestor chei, de frumusețea și spectaculozitatea abrupturilor, a țancurilor, cascadelor, polițelor calcaroase, de cele ale suprlombelor, marmitelor, trenelor de grohotiș ș.a.

● **CHEILE AIUDULUI** sunt localizate în lungul râului omonim ce-și are izvoarele în extremitatea nord-estică a Munților Trascău. În amonte și aval de confluența cu Vălișoara, apele râului

Aiud s-au adâncit în calcare mezozoice, formând un sector de chei pe o lungime de aproximativ 4 km, delimitate de versanți abrupti în care apar diaclaze bine dezvoltate și excavațiile marmitelor la diferite niveluri. Apele Aiudului se rostogolesc în acest sector peste praguri de mare viteză. Aceste chei sunt, de altfel, poarta de intrare în Depresiunea Trascăului. Accesul se face pe drumul județean modernizat, ce pornește din Aiud, în lungul văii omonime, și care ne conduce dincolo de satul Poiana Aiudului în sectorul de chei de unde ne putem continua drumul spre Turda.

● **CHEILE ARGESULUI** sunt formate în lungul râului cu același nume și se desfășoară în aval de barajul Vidraru, care zăgăzuește apele râurilor Capra și Buda, considerate a fi izvoarele Argeșului. La numai un kilometru în aval de barajul Vidraru, construcție ce a

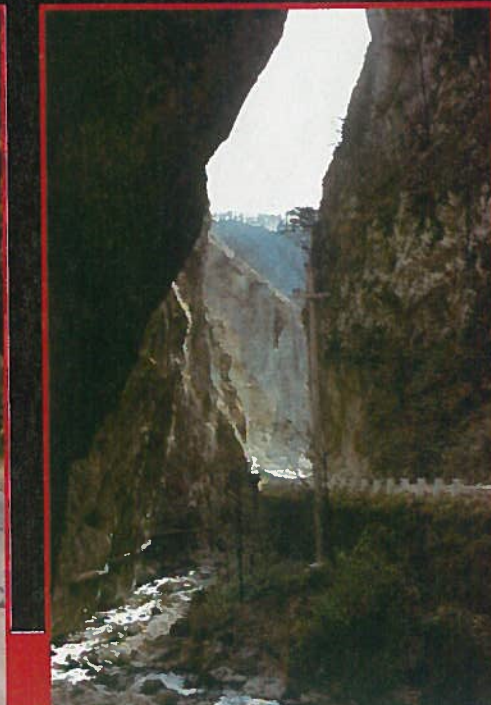
modificat radical peisajul, valea se adâncește accentuat în roci cristaline puternic metamorfozate, gnaise, fiind unul dintre cazurile în care cheile nu se formează în calcare. Cheile Argeșului se extind pe o lungime de peste 2,5 km, pe stânga fiind parțial compartimentate de doi afluenți, unul dintre ei fiind mai important, Călțunul. Accesul se face pe șoseaua națională modernizată dinspre orașul Curtea de Argeș și se continuă, după ce trecem de localitatea Aref, cu Transfăgărășanul, una dintre cele mai înalte șosele transcarpatice.

● **CHEILE BICAZULUI** sunt localizate în Munții Hășmaș, fiind delimitate, la nord și nord-vest, de Suhardul Mare (1506 m), iar la sud-est, de Suhardul Mic (1352 m). Se remarcă datorită

caracteristicilor aparte, originale, ale reliefului, a sălbăticiei acestuia, condiționată de adâncimea mare a văii, de înălțimea foarte mare a pereților și de verticalitatea acestora. Cheile sunt sculptate de râul Bicaș, în calcare mezozoice, pe o lungime de aproximativ 8 km, înălțimea versanților depășind uneori 300 m. Evoluția carstică a văii a determinat apariția în partea vestică a unui platou calcaros cu doline și avenuri. În sectorul estic se remarcă mai multe sectoare de chei pe unii afluenți ai Bicașului, cum ar fi Lapoș, Sugău, Bicăjel, Iavard, Lazăr. Cheile Bicașului sunt alcătuite din mai multe sectoare. Pe toată lungimea lor se derulează imagini de un pitoresc aparte, peisaje inedite, în care relieful montan, apele și pădurea creează adevărate feerii. Ochiul privitorului sunt atrași de Piatra Altarului sau Turnul Bardosului, Muntele Piatra Poienii, Cheile Bicăjelului, Peretele Surducului etc. Cheile sunt străbătute de o șosea națională modernizată, ce face legătura între orașele Bicaș și Gheorgheni.

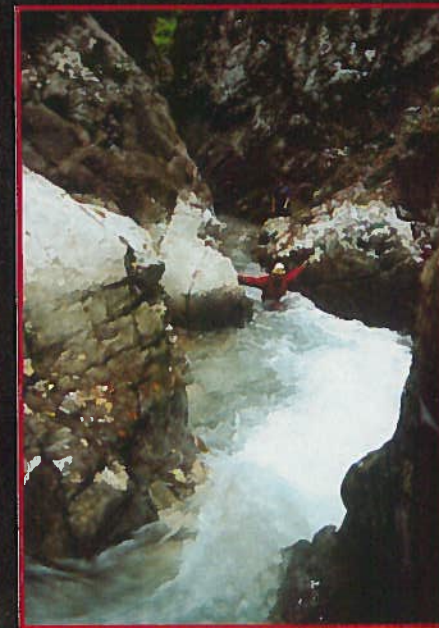
● **CHEILE BISTRITEI** se găsesc în extremitatea sud-vestică a Masivului Vânturarița-Buila, fiind sculptate de râul omonim ce-și adună izvoarele din nordul Munților Căpățâni. Lungimea lor este de aproape 1000 m și sunt străbătute de la sud spre nord de un drum forestier ce a înlocuit vechea cale ferată forestieră. Peisajul este atrăgător, dar aceste chei sunt mai cunoscute datorită Peșterii Sfântul Grigore Decapolitul, ce se găsește suspendată la câțiva zeci de metri deasupra talvegului, într-un versant abrupt. Aici au fost adăpostite, în vremuri de restrițe, moaștele Sfântului Grigore, fiind ctitorită și o mică troiță. Este inclusă în lista peșterilor ocrotite. Accesul se face pe un drum mo-

dernizat, ce se desprinde din soseaua națională Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu, iar de la Mănăstirea Bistrița ne continuăm călătoria pe drumul forestier.

● **CHEILE BUTII** sunt situate pe flancul sudic al Munților Retezat, înainte de confluența pârâului Buta cu Jiul de Vest, fiind săpate în calcare de vârstă jurasică. Datorită complexității geomorfologice, geologice, hidrologice și a pitorescului deosebit al peisajului, ele reprezintă unul dintre cele mai vizitate obiective turistice. Cheile prezintă o succesiune de meandre încâtușate, iar versanții sunt foarte abrupti, cu înclinări ce depășesc 60 de grade, cu numeroase surplombe și marmite fluviatile bine dezvoltate, cu diaclaze și fisurare puternică a rocilor. Relieful carstic este bine dezvoltat, cele mai multe niveluri de peșteri și de izvoare carstice fiind condiționate de suprafețele de stratificație a calcarelor, iar sifoanele, hornurile și lapiezurile apar ca urmare a scurgerii verticale pe linii de fisurație și diaclazare. Accesul se face pe șoseaua modernizată ce pornește din Petroșani până la Câmpul lui Neag, iar de aici, de-a lungul unei poteci, pătrundem în Cheile Buții spre amonte.

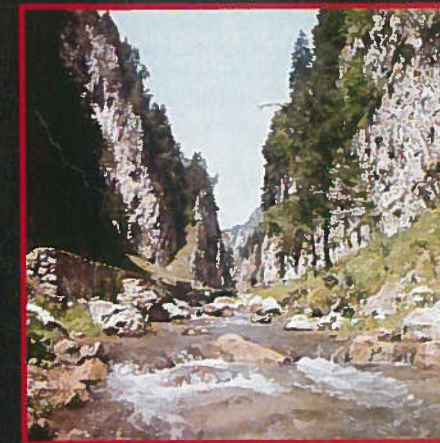
● **CHEILE CHEII (CĂPRĂREASA)** se găsesc în partea central-nordică a Masivului Vânturarița-Buila, fiind săpate de pârâul Cheia în calcare jurasice. Se desfășoară pe o lungime de aproximativ 1500 m, între Muntele Stogșoarele, în nord, și Muntele Oala, în sud, fiind unul dintre numeroasele fenomene geomorfologice interesante din Vânturarița-Buila. Peisajul este foarte pitoresc, de o sălbăticie rară, căci brănele, surplom-

bele, marmitele laterale, dar și de fund („oalele gigantilor”), abrupturile calcaroase, dar și trenele de grohotiș, toate atrag privirile celor ce se aventurează prin aceste locuri. În abrupturile calcaroase ale cheilor se află numeroase peșteri, unele dintre ele fiind ocrotite pentru valoarea lor speologică, cele mai interesante fiind Peștera cu Lac, Peștera Pagoda, Peștera Tunelului Timpului etc. Accesul se face, pornind din localitatea Cheia, pe un drum forestier bine întreținut.

● **CHEILE LATORITEI** au o lungime de aproape 5 km, fiind sculptate de râul omonim în roci cristaline (gnaise și amfibolite) și magmatice (granite). Sunt situate în sudul Munților Latorita și nordul Munților Căpățâni. Sunt unele dintre cele mai pitorești chei săpate în alte roci decât calcarele. Apele Latoritei sunt încorsetate aval de Prejbeni între versanți foarte abrupti, cu pereți aproape verticali (Piatra Balțurilor, Piatra Fetii), cursul pârâului fiind încolăcit printre pinți stâncoși, ceea ce le mărește atractivitatea. Accesul se face pe șoseaua ce pleacă din Brezoi până la Ciunget, iar de aici ne continuăm călătoria pe un drum asfaltat până la barajul Petrimanu.

● **CHEILE NEREI** au fost modelate de râul omonim, cu izvoarele sub vârful Piatra Groznei, din Munții Semenic. Au o lungime de aproximativ 18 km, fiind tăiate într-o bară de calcare mezozoice, la contactul dintre Munții Aninei, în nord-nord-est, și Munții Locvei, la sud-vest. Cheile sunt accesibile în lungul unui traseu marcat de la ambele extremități, fiind impresionante prin înălțimea mare a peretilor calcaroși. Datorită dimensiunilor, a complexității peisajului geomorfologic și a particularităților de genă și evoluție, acest sector de vale este considerat un mic canion. În anumite locuri, valea se lărgeste ușor, aici întâlnindu-se obiective turistice interesante, cum ar fi Lacul Dracului și Peștera din Pânza

Albinei. Pe stânga cheilor, în Munții Locvei, se găsește platoul carstic La Fânețe, iar pe dreapta întâlnim Lacul Ochiul Beului și Cascadele Beușniței. La nord de localitatea Șopotu Nou, Nera intră în sectorul cel mai îngust și vijelios, peisajul sălbatic fiind deosebit de variat, cu multe elemente de originalitate (tancuri zvelte, pereți verticali cu surplombe, hornuri, marmite ș.a.). Accesul se face din localitatea Șopotu Nou, urmărind poteca marcată ce străbate cheile pe toată lungimea lor.

Acestea sunt doar câteva dintre cheile săpate de diferite râuri de-a lungul timpului, unele dintre cele mai frumoase și mai interesante. Dar, alături de acestea, mai sunt o multitudine de chei spectaculoase (Cheile Oltețului, Cheile Dâmbovicioarei - „Terra Magazin” nr. 1/2001, Cheile Râșnoavei, Cheile Turzii TM 2/2001, Cheile Ialomiței - TM 5/2001, Cheile Minișului, Cheile Pogănișului, Cheile Babei - TM 12/2001, Cheile Runcului - TM 1/2002, Cheile Brusturețului, Cheile Dâmboviței, Cheile Galbenului - TM 3/2002 ș.a.), care nu așteaptă decât să fie străbătute de cei ce doresc și altceva decât tradiționalele vacanțe la mare sau la munte. (fotografiile aparțin autorului)